

Roope Sarvilinna

KATEISSA

TAMMI

Roope Sarvilinna
KATEISSA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

© ROOPE SARVILINNA JA KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2015
ISBN 978-951-31-8510-7
PAINETTU EU:SSA

I

1

Helvetti. Minun helvettini on tämä maailmankaikkeus.
Olen keskellä sitä ja kaikkialle on liian pitkä matka.
Minne lie kaareutuvan kaikkeuden keskellä ajatukseni
jää kuulematta. Olen olematta vielä eläessäni.

Vittu Juntunen.

2

Veljeni Juntunen on kuulemma tullut takaisin Intiasta. Masa oli nähnyt sen syksyllä. Ratikassa, oli matkalla satamaan, tulossa Otaniemestä, jonne se oli mennyt opiskelemaan, mikä on omituista. Masa kertoi, että Juntunen oli ruskea, hyvinvoivan näköinen, rauhallinen, ottanut oikeaan kämmenselkään tatuoinnin, iloinen nähtyään kuuden vuoden jälkeen kaverinsa.

Aika erikoista, äijä tulee ilmoittamatta Suomeen, kulkee ratikoissa, Espoossa ja ympäriinsä, eikä mitään kontaktia. Varmasti aikoo järjestää jonkin yllätyksen. Viimeksi kuulin siitä vuosi sitten, väsynyt kortti tuli postissa ja siinä oli uusi osoite, jotain epäselvää ja kutsu käymään. Nyt Masan kertomasta on puoli vuotta, asfaltti on kuivaa.

Vittu Juntunen.

3

Juntunen ja Höntynen. Saimme kaverilta nimet jostain syystä yhden pihanurmella pelatun pallopelin aikana ehkä kahdeksan- ja kymmenvuotiaina. Nimet jäivät. Ikää tuli, kaverit vaihtuivat, pidimme yhtä ja nimet pysyivät. Kahdeksantoista ja kaksikymmentä, edelleen parhaita kavereita, ei mitään kummallisuuksia tai elämäntuskaa. Jalkapalloa, tietokonepelejä, sulkista, salibandya, vähän kokeilua tyttöjen kanssa, mopot myyntiin, lukio loppuun, armeijaan, hampurilaisten paistoa, ajokortti, ei kuolonkolareita, opiskelemaan. Juntunen ja Höntynen, mikäs siinä, nimet pysyivät.

Juntunen meni edellä ja minä peesasin. Juntunen oikikseen, Höntynen kauppikseen. Opiskelijabileitä, uusia kavereita, pari uutta tyttöä, opintotukea, taas hampurilaisten paistoa, innokkaita keskusteluita Uudella, Manalassa, halpaa kaljaa, kulttuurinnälkää, vähän pinnistelyä tentteihin, kahvia Dommalla, yrjökännit osakuntabileissä, rakastumisia ja eroamisia, saunailtoja, pitkiä juoksuita munasillaan pensaalla, talon, korttelin ja kaupunginosan ympäri, ansiomerkki siitä.

Juntunen ja Höntynen, hyvät kaverit.

Minä haaveilin perheestä. Ja talosta. Ja autosta. Ja työpaikasta, salkusta, iltauutisista, siististä työpisteestä, istuvasta puvusta, sopuvaimosta, uusista laskettelusuksista, iltapäiväbissestä, jätkien retkestä, pyörälenkistä, lisätiedon hankkimisesta, Australiassa käymisestä. Oletettavasti Juntunen haaveili samoista asioista.

Maanantaina 26.8.2003 Juntunen katosi. Viikkoa myöhemmin tuli kortti Thaimaasta, ettei mitään hätää, lähdin vähän reissuun, tulen kolmen viikon päästä, kun ei ollut tenttejäkään ja aikaa on. Äidille ja isällekin se oli lähettänyt vain kortin. Terveisiä, ei hätää.

Kuukauden kuluttua Juntunen palasi. Treeneissä kyselin vaivihkaa, mitä äijä meinaa, alkaako jutut mennä viistoon. Juntunen sanoi, että maailmassa on asioita. Niitä pitää lähteä kattelemaan. Thaimaassa oli asioita, niitä saattaa olla jossain vielä lisää. Uusia asioita. Hän pitää nyt taukoa ja lähtee Vietnamiin ja muihin paikkoihin. Ei sanaakaan uskonnollisesta heräämisestä, harekrisna ynnä muista leijumisista, ei thaimaalaista tarjoilijaa odottamassa, ei uutta lainelautaa, ei ideaa, ei suunnitelmaa. Mutta nyt pitää lähteä kattelemaan. Sitten se juoksi kentälle minun vaihtovuorollani.

Arvelin että puoleksi vuodeksi tai jopa vuodeksi, pitäisikö lähteä mukaan, mutta Juntunen sanoi, että onneksi ei olla kaksosia. Yks jätkä lähtee ja toinen jää, nyt kaljalle, ostin lennot Kilroylta jo eilen, menolipun. Rupesi vituttamaan, onko tässä nyt salailun makua, kuitenkin joku vosu siellä odottaa, on se kettu. Join vi-

haisesti kolme tuoppia, salmarin ja kysyin. Juntunen pysyi tyynenä. Ei ole vosua. Ei ole juonia. Asioita kattelemaan. No mene asioita kattelemaan, mitäs sitten.

No mitäs sitten, Juntunen sanoi, tulen takaisin, hankin puolipullean vaimon ja hinkkaan Audilla Hyvinkäältä keskustaan, ajelen partaa ja nurmikkoa ja Audia ja lapsia lätkäreeneihin ja takaisin ja Rukalle ja Leville ja muihin lumisiin paikkoihin. Mikäs siinä ja se on sitten. Nyt menen kattelemaan asioita ja mitäs sitten.

Vittu Juntunen.

4

Tyyneenä yönä elo-syyskuun vaihteessa mainingit ovat mustia. Monta lämmintä päivää on tasoittanut ne pitkiksi ja loiviksi, korkeammalta niitä tuskin näkisi, veden pinnassa ne voi aistia.

Peräkuohusta heijastuva takakannen valo näkyy aallonharjalta, hitaasti se katoaa ja lopulta piippu, perävalo, yläkansi ja neloskansi vain loistavat. Aallonkorkeus on 30 senttiä, luulisin. Helsingin suunnassa ei näy mitään, ei myöskään lännessä, idässä kajastaa jokin tähti. Pääosin mustaa ja rauhallista.

5

Juntunen epäili haurastuvansa. Kuukauden kuluttua Intiasta tuli kirje, jossa se avautui. Kirjeen kuulemma sai näyttää äidille ja isällekin. Juntunen oli huomannut, kuinka elämässä käy. Vääjäämättä, niin Juntunen väitti. Että ensin kasvaa ajatus ja ihminen ja mies joka on mitä on. Mutta sitten nuoresta miehestä tulee vähän vanhempi ja vakavampi ja se huomaakin tuollaisten ajatusten olevan lähinnä hömppää ja tulee vastuuta ja velvollisuuksia ja ammatti ja vaimo ja lapsia ja vastuuta ja ylennys ja rahakriisejä ja uusi Audi ja tennisharrastus. Ja kohta mies on sementtiä yltympäriinsä, ajatus on haurastunut. Kuluu hetki ja on vanhempi mies, joka on juristi, eikä muuta, juristi. Se mies ei muista enää ajatusta, ellei ratkea ryypäämään tai eroa tai meinaa kuolla. Ja mies putkahtaa elämästään kuin Prisman kassalta, liian paljon kävelleenä, kassi täynnä salaattia.

Niinpä Juntunen keskittyi nyt johonkin muuhun, antoi elämälle aikaa, ei aikonut hypätä liian korkealta tai sukeltaa liian syvälle tai muutenkaan leikkiä kuoleamalla. Vaan antaa ajan kulua rauhakseen ja raportoida

välillä kuulumisia. Suomessa niin ei kerta kaikkiaan pystynyt tekemään ajautumatta alkoholistiksi tai konkurssiin tai hylkiöksi tai Itä-Helsinkiin, eikä Hyvinkään poika silloin kaivannut sellaista.

6

Elokuun viimeisellä viikolla oli vielä hellettä, fuksit riehuivat kännipäissään, elämänriemua täynnä pitkin kaupunkia, uusia suhteita solmittiin ja kuljin hetken mukana. Keskiviikkona lenseä syysilma ja väsymys johtivat satamaan. Ja laivaan. Kohti Tallinnaa. Olin lopulta kaivannut laivoja. Itämerta kyntäviä pohjoisen laivoja. Olo helpotti moneen kertaan kilkutetun ja maalatun paksun metallin suojissa, koneiden tärinän tuntuessa. Laivan vavahdellessa sataman käännöksissä, sen kallistuessa ulkokaarteeseen, lasien hennosti helistessä. Koko maailma menossa jonnekin, paksua keltaista maalia, tunkkaista kokolattiamattoa, joku röökillä kannella tuulensuojaa hakien, lapsiperheet kantamuksineen, ilmanpyörteet ovien auetessa, muovipusseja pöytien vieressä, ihmisiä istumassa käytävillä, joku vielä raahaamassa rollikkaansa kohti hyttiä. Vähitellen koneen ääni tasaantuu. Jos hytti on alhaalla, diesel hakkaa seinään koko yön, läpi unen, epämääräisestä suunnasta, alhaalta tai sivulta, jumputtaa tunnista toiseen, ylemmäs kuuluu vain humina. Vavahdukset

ovat vaimea merkki siitä, että liikutaan, että maailma on. Juna tai laiva, hetken päästä ketään ei kiinnosta missä ollaan, pöydät täyttyvät, lasit tyhjentyvät, käytävistä tulee tuttuja.

7

Yleensä Juntuselta tuli kortti silloin tällöin. Sähköpostia kerran viikossa, kuukaudessa. Sitten pitkä tauko, elämäniloinen kortti, eikä mitään, vuoteen ei mitään. Ja ukko painaa keskellä päivää ratikassa satamaan. Voi olla, että Juntunen meni takaisin Intiaan tai että Juntunen meni sekaisin. Tai voi olla, että se tosiaan on mennyt opiskelemaan Otaniemeen. Tai sitten jotain ihan muuta. Mikä saa miehen tekemään noin? Nainen ehkä, joku oikein kärtyynen sukukammoinen pimu, joka ei anna Juntusen ottaa yhteyttä edes veljeensä. Epätodennäköistä. Ei kuuden vuoden Intianmatkan jälkeen ota kättyistä sukukammoista pimua. Paitsi jos se on raskaana. Ehkä se on pannut paksuksi jonkun maharadjan tyttären ja pakoilee sitä Otaniemessä. Syö riisiä ja tonnikalaa ja pelkää käyrää sapelimiestä.

Mietin Juntusta usein töihin ajellessani ennen kuin pistin puhelimen päälle. Neljä vuotta sitten kävin Ballilla, missä Juntunen oli silloin majailnut kuukauden. Joko tuli valmista, kysyin. Kahdessa vuodessa, eikä jo

riitä ja mitä löysit? Ei ihan vielä, Juntunen sanoi ja nosti jalkansa vastapäiselle tuolille.

Istuttiin valkoisilla sateen ja lian syövyttämällä muovituoleilla peltikatoksen alla, liian kuumassa, varjossa. Juntunen oli istuskellut siinä paljon viimeisen kuukauden aikana. Näkyi vähän hiekkaa, palmu, roskapönttö, mopo. Tuoksui suola, viemäri, mopobensa ja olut. Olin ajatellut, että Juntusella viiraa jotenkin, mutta sama Juntunen se oli. Ei vain ollut vielä valmista. Ei kahdessa vuodessa. Se oli hyväkuntoinen, järjissään, touhusi vähän jotain ja isä lähetti loput rahat. Oli kuulemma vielä asioita ja niin edelleen. Ehdoitin, että mentäisiin samalla lennolla kotiin, ehtisit häihin, bestmania tarvittaisiin ja silleen. Juntunen sanoi, että valitettavasti ei mennä, piste.

Juntusella oli ollut pari tyttöä. Turisteja molemmat, kirjoittelivat kovasti. En ole täällä sen takia sanoi Juntunen. Mutta Bali on nähty, lähden takaisin Intiaan. Meilailen sitten jostain baarista, ok.

8

Otava. Ainoa, jonka tunnistan. Tallink. Matkanopeus 22.5 solmua, 22 000 hevosvoimalla. Nyt jo yli kymmenen meripeninkulman päässä. Seuraava Suomeen menevä lautta lähtee Tallinnasta 23.30, nopea alus mutta menee idästä ohi. Aamuun ei jaksu, se on selvä. Vesi ehkä +18 °C, ei ole mittaria. Kännykkä pohjassa tai kannella. Pohjaan noin 90 metriä. Aika matalaa mereksi. Voisi olla kylmempääkin, joskus tähän aikaan on kunnan myrskyjä ja niin helvetin kylmä, ettei mitään. Kun viimeksi kävin laivalla kuusi vuotta sitten, oli juuri sellaista. Kävelin yläkannen ympäri, tuuli meinasi heittää seinää vasten. Dieselin katku pöllysi pitkin kantta, piippu humisi. Aallot tuntuivat sieltäkin komeilta, ja hakkasin kaidetta ja seinää, hihkuin laivan mukana, vanha viikkari jaksoi puurtaa ja possauttaa aallot tieltään. Mietin potkureita, jotka väsymättä vatkasivat vettä tietämättä mitään tyynistä tai myrskyistä. Mietin keulan metallikuorta, joka ei kulunut, ei vääntynyt, ei väsynyt, vaikka se halkoi aamusta iltaan samoja aalloja. Mietin samana päivänä näkemääni baarimikkoa,

joka kaatoi jollekin geeteen. Huonon musiikin pauha-
tessa, perusmölinässä. Vakaalla kädellä geeteen. Keski-
ikäistä baarimikkoa, joka näytti ahavoituneelta, kovalta
ja jonka kaula ja niska juuri ja juuri mahtuivat paitaan,
baarimikkoa, jolla oli ystävällinen katse. Jonka kasvot
olivat huolettomat ja silmät toteavat, joka ei pelän-
nyt katsoa silmiin vaikka harvoin katsoi, ja joka rau-
hallisesti mutta tehokkaasti kaatoi sen juoman, tarttui
pyyhkeeseen, kuivasi jotain, rupatteli työkaverilleen,
vilkaisi tanssilavalle, aallokon vuoksi kiljahtavia reu-
napöydän tyttöjä, sipaisi tyhjän tuopin talteen ja otti
seuraavan tilauksen, hymyrypyt värähtivät. Katselin
kannen muovimattoja, jotka kesällä lämpenevät aurin-
gossa kuprulle, nyt niiden rakokset olivat täynnä vettä,
ne litisivät askelten alla, ja mietin laivan kohtaloa, kun
sitä hitsattaisiin palasiksi hiekkarannalla Intiassa, pal-
jasjalkaiset miehet kantaisivat sen vähitellen kojuihin
ja kaupunkiin.

En tullut kannelta ennen kuin vaatteeni olivat läpi-
märät ja kylmä pakotti. Kotiin päästyäni heitin turhat
kamat roskiin, loput vein Höntysen kellariin ja jonne-
kin, irtisanoin kämpän, nostin rahaa, menin bussilla
lentoasemalle ja lähdin ensimmäisellä koneella Thai-
maahan. Oli loppukesä, koneen noustessa nukahdin
syvään uneen.

9

Isä ja äiti olivat tietenkin aina huolissaan, kun ei Juntusta kuulunut mitään. Eniten ne pohtivat sitä, mikä oli mennyt pieleen, kun kaikki oli niin kohdallaan. Eihän se ollut edes koskaan ollut taiteellinen tai maailmanparantaja. Ja opinnot sujuivat hyvin, tyttöystäviäkin sillä oli. Ei kai se homo ole ja sitä pakene, kysyi äiti kerran, ei sekään meitä haittaisi. Isä rauhoitteli alkuvuodet, pitäähän pojan vähän kierrellä maailmaa ja saada kokemuksia, kyllä niitä opintoja ja töitä sitten, olisin itsekin lähtenyt, jos vain olisi aikanaan ollut tuollaiseen mahdollisuus. Kolmen joulun jälkeen isääkin alkoi harmittaa. Mitä se poika nyt siellä kuppaa. Epäilykset kasvoivat, kun kortteja ja sähköpostia tuli harvakseltaan. Pössytteleeköhän se jossain rantabaarissa, missä se asuu ja mitä se tekee, toivottavasti ei kovia huumeita sentään. Rahaa Juntunen pyysi joskus lähettämään, vaikka isä laittoi tilille kysymättäkin, joka kuu.

Koetin rauhoitella. Vaan elämä humisi korvissa, opinnot päättyivät, ensimmäinen työpaikka, lainaa pukkasi, sitten vaimoa ja asuntoa ja lapsia. Ei Juntusta

kerinnyt koko ajan miettiä, kai se nyt itsekin voi kertoa, mikä sitä riivaa. Tiina kyseli joskus Juntusesta, onko se jokin teidän suvun salaisuus, josta ei haluta puhua, mutta ei siihen ollut mitään järjestä sanottavaa ja niin Juntusesta ei tullut bestmania ja äiti itki häissä vähän ilosta ja vähän enemmän surusta.

Kun kuulin Juntusen paluusta, olin alkuun iloinen, ajattelin, että nythän me voidaan varata taas maanantaille tennisvuoro, ei tarvitse enää pelata sen Peran kanssa sellaista pompottelua. Ja tarvitseekohan se alkuun lainaa, että saa jostain kämpän ja pääsee opiskelun makuun. Otaniemeen, aika erikoinen valinta, eihän sen olisi tarvinnut kuin vuosi puolitoista istua oikiksella, ja se olisi valmistunut.

Kului aikaa, eikä jätkä ottanutkaan yhteyttä. Meni joulukuun ja hiihtoloma. Pääsiäislammas paistettiin ja syötiin. Äidille ja isälle en puhunut mitään, ei Juntunen ollut niillekään mitään ilmoittanut. Ajattelin, että johan on jätkällä munaa.

Viiden kuukauden jälkeen huolestuin. Kerroin isälle että Masa oli syksyllä nähnyt Juntusen. Juntusesta ei ole kuulunut mitään viime syksyn jälkeen, ei sähköpostia minulle, ei isälle, ei äidille, ei kavereille. Kaikki odottavat korttia. Sähköpostiin ei vastata, viestejä ei avata. Vaikea kysyä keltään, eihän me edes tiedetä, missä maassa se jätkä luuhaa. Vittu Juntunen.

”Niin se homma menee,
ei olla kaksosia, yks jätkä jää,
toinen lähtee.”

#kirja
WWW.KIRJA.FI

9 789513 185107

84.2 | ISBN 978-951-31-8510-7

Päälys: Markko Taina • Päälyksen kuva: Thorsten Marquardt / Bulls Press